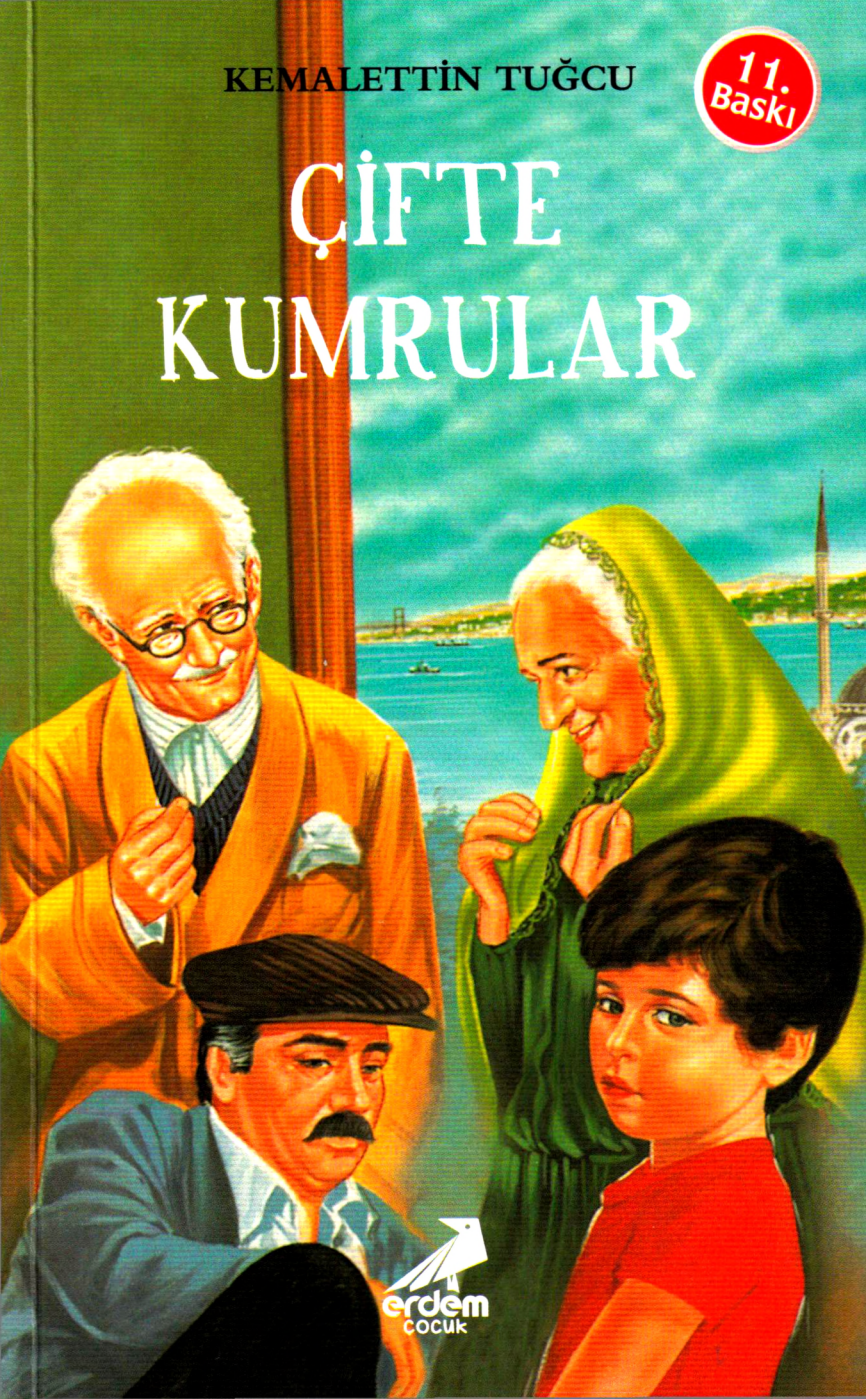
KEMALETTİN TUĞCU

11. Baskı

ÇİFTE KUMRULAR

erdem çocuk

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

ÇİFTE KUMRULAR

MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun
2344 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan kararı ile
ilkokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

erdem
ÇOCUK

ESKİCİ ALİ USTA

Süleymaniye'deki evimizin bitişiğindeki sokağa sapmıştım. O sokak şimdi genişlemiş ve bir cadde olmuştu. Semte adını veren caminin biraz gerisindeki çeşmenin yanında bulunan üç katlı evimiz yerinde yoktu, yalnız bahçe duvarı kalmıştı.

Bu duvarın içinde bulunan bahçe kapısını da alıp götürmüşlerdi. Geride, üstünde yabani otlar bitmiş bir arsa kalmıştı.

Şaşkınlıkla çevreye bakındım. Arsanın bir iki apartman gerisinde, bir adam, apartmanın bodrum katının demir parmaklıklı penceresinin önünde yere oturmuş, elindeki kadın terliğinin sökülmüş olan tarafını dikiyordu.

Arkasındaki pencerenin içinde, karton üzerine yazılmış bir yazı vardı:

Eskici Ali Usta.

Oralarda soracak kimse olmadığı için bu adama yaklaştım, hayli yaşlı olmalıydı. Yanında kaba saba yapılmış bir koltuk değneği duruyordu. Bir ayağını uzatmıştı. Öteki ayağı dizinin üstünden itibaren kesilmişti. Pantolonunun boş kalan kısmını katlayıp bir çengelli iğne ile tutturmuştu.

Yere çökerek,

– Kolay gelsin, dedim.

Çalışan elleri durdu ve bana baktı.

– Eyvallah, dedi.

– Ali Usta, dedim. Burada çeşmenin yanındaki arsada bir ev vardı. Ne oldu ona?

Ali Usta yüzüme bakarak,

– Oğlum, dedi. Eve ne olur? Ya yıkılır, ya yaşar.

– Peki bu eve ne oldu?

– Epeyce oluyor, dedi. Yandı gitti.

– İçindekilere ne oldu?

Ali Usta:

– İçinde kimse yoktu, dedi. Yangının neden çıktığı da anlaşılamadı. Ev boştu. Sen neden soruyorsun?

– Burada benim annemle babam oturuyordu, dedim.

Ali Usta daha ilgilenerek,

– İyi ama sen neredeydin?

– Ben Bursa'daki amcamızın yanına gitmiştim. Altı yaşımdan beri ayrı yaşıyordum. Şimdi ilkokulu bitirdim. Amcam hastanede öldü. Beni de ölmeden önce buraya yollamıştı.

– Bunca zaman arayıp sormadınız mı?

– Ben Bursa'ya okula gidiyordum. Okulun bitmesiyle amcamın ölmesi bir oldu.

Ali Usta'nın arkasındaki açık pencerenin içinden bir ses geldi:

– Kim o?

Ben şaşırdım, Ali Usta:

– Yabancı yok, dedi. Seni birazdan buraya çıkaracağım. Hava epeyce ısındı. Anladın mı Ago Paşa?

İçerdeki ses:

– Dilrubaz kapıya bak, diye seslendi.

Ali Usta:

– Ne sayıklıyorsun, dedi. Şu Dilrubaz'ı ben bir türlü anlayamadım. Herhâlde hizmetçi olacak.

Sonra tekrar bana döndü:

– Demek seninkilerdi burada oturanlar, dedi. Bak sana söyleyeyim, ben bu apartmanın kapısını açar kapatırım. Bu tarafta hırsızlık çok oluyor. Apartmanın sahibi şu dipteki odayı bana bağışlamıştı, hem kapıya bakarım hem de burada yatar kalkarım. Tepeden penceresi var ama ben görüntü meraklısı değilim. Bir oda, mutfak gibi bir aralık, bir de ayakyolu var.

– Ayakyolu nedir, dedim.

– Küçük bey, dedi Ali Usta. Ayakyolu nedir bilmez misin? Tuvalet işte. Belki Bursa'da başka ad takmışlardır. Abdesthane, memşa, yüznumara gibi. Amcan öldüyse başka kimsen kalmadı mı?

– Amcamın hanımı daha önce ölmüştü, dedim. Bir oğlu varmış ama çiftlikte çalışırmış. Bir iki defa çiftliğe gitmiştim.

– Amcan neci idi?

– Okulda öğretmendi. Burada annemle babam vardı. Bir de kardeşim dünyaya gelmiş. Amcama yazmışlardı. Adını da Birsen koymuşlar.

İçeriden tekrar bir ses geldi.

– Huu, dedi. Baksana bana.

Ali Usta:

– Orada canın sıkılıyor galiba Ago Paşa, dedi. Biraz daha dişini sık.

İçeriye doğru baktım. Masanın üzerinde büyük

bir tel kafes duruyordu. Bunun içinde kurşuni renkli, gözlerinin çevresi beyaz, gagası çengel gibi büyükçe bir kuş vardı. Ali Usta:

– Papağan, dedi. Vedat Bey giderken bana bırakmıştı.

– Vedat Bey benim babam, dedim. Sefaretlerde çalışırdı.

Ali Usta:

– Öyleymiş, dedi. Papağanı da yabancı ülkelere götüremez ya. Para da bıraktı bana. Gelince alacaktı ihtiyarı.

– İhtiyar kim, dedim.

– Kim olacak, dedi. Ago Paşa işte. Hastalanmasından korkuyorum. Dışarıya çıkardığım zaman çocuklar rahat vermiyor. Hayvana birçok soru soruyorlar. Ama papağanlar sık sık duyduğu lakırtıları ezberlerler. İnsana cevap vermezler. Sonra çocuklar ona değnekle dokunmak istiyorlar, bu sefer de çocuklara kaka lakırdı söylüyor.

Papağan içeriden,

– Huu, diye seslendi.

– Hayvanın aklında kalmış. Canı istediği zaman böyle seslenip duruyor. Galiba Vedat Bey'in babası ile annesi varmış. Yalıda oturuyorlarmış. Bunu da bu kuştan öğrendim. İki de bir "Yalıya da buyurun çocuklar." diyordu. Yalı ama nerede bu yalı?

Ali Usta elindeki işi bırakıp bir sigara yaktı ve,

– Peki, dedi. Şimdi ne yapacaksın?

– Ne bileyim, dedim. Amcam öldü. Tam beş yıl onun yanında kaldım. Babam hep annemle başka memleketlere giderdi.

– Peki bu yalı nerede, dedi.

– Bilmiyorum, dedim. Amcam da söylemedi. Boğaziçi'nde bir yalı varmış, orada babamın büyükleri otururmuş.

– Peki sen neden onların yanında kalmadın?

– Onlar o zaman da ihtiyarlarmış. Bana nasıl bakacaklar. Babam amcama yazmış, zaten kendisi de öğretmen. Buraya geldim ki babamı annemi bulayım diye. Evin yerinde yeller esiyor.

– Öyle oldu, dedi Ali Usta. Duyduğuma göre yangından sonra bu yer satılmış. Bir mühendis buraya apartman dikecekmiş.

– Kim almış burasını?

– Bir mühendis dedim ya, ne yapacaksın?

– Belki o adam babamın nerede olduğunu bilir.

– Baban buraya gelmedi. Yangını duymuş olacak ki arsayı satmış.

İçerideki ses,

– Süveyda sevgilim, diye seslendi.

Az daha ağlayacaktım. Süveyda benim annemin adıydı.

– Senin adın ne, diye sordu Ali Usta.

– Aydın, dedim.

– Şimdi ne yapacaksın, dedi. Bari Bursa'ya dön.

– Dönemem, dedim. Kimin yanına gideyim? Amcamın cenazesi kalktı, oğlu da bana hiç yüz vermedi. Zaten amcamla da arası açıktı. Bana da İstanbul'a gitmemi söylemişti.

– Babanın adresini biliyor musun?

– Nereden bileceğim.

Bursa'dan vapurla gelmiş, Süleymaniye'ye kadar yürümüştüm. Yorgunluktan bacaklarım sızlıyordu. Elimde, içinde giysilerimin bulunduğu bir küçük bavul vardı. Bu sırada güneş Ali Usta'nın bulunduğu yere gelmişti.

– Yemek vakti olmuş, dedi. Şimdi içeriye girelim, Allah ne verdiyse yeriz.

Eski terlik ve ayakkabıları bir torbaya koydu. Üstüne oturduğu kilimi katlayıp önünde oturduğu pencerenin önüne koydu.

Sağlam ayağını altına çekerek bir iki zıpladı ve dengesini bulduktan sonra koltuğunun altına koltuk değneğini yerleştirdi. Eğilip torbayı da aldı. Bana,

– Buyur, dedi.

Sağlam bir adam gibi yürüyordu. Merdiven basamaklarını çıktı. İçeriden başka bir merdivenden aşağıya indi. Ben de arkasından gittim. Taşlık bir koridordan geçip bir odaya girdik. Ali Usta elektriği yaktı.

Odanın bir köşesinde bir yataklık vardı. Altına bir sandık sürülmüştü. Papağanın kafesi tahta bir masanın üzerine konmuştu.

Ali Usta kafesi yere indirdi. Odada bir tek sandalye vardı. Onu bana bıraktı, kendisi yataklığın üzerine oturdu. Masanın üzerine bir gazete yaydıktan sonra, iki çinko tabakla çatal kaşık ve bir büyük şişe su getirdi. Masanın ortasına bir elektrik ocağı koydu. Üzerine küçük bir tencere oturttu.

– Oğlum, dedi. Sabahleyin pişirmiştim. Biraz soğumuş olmalı.

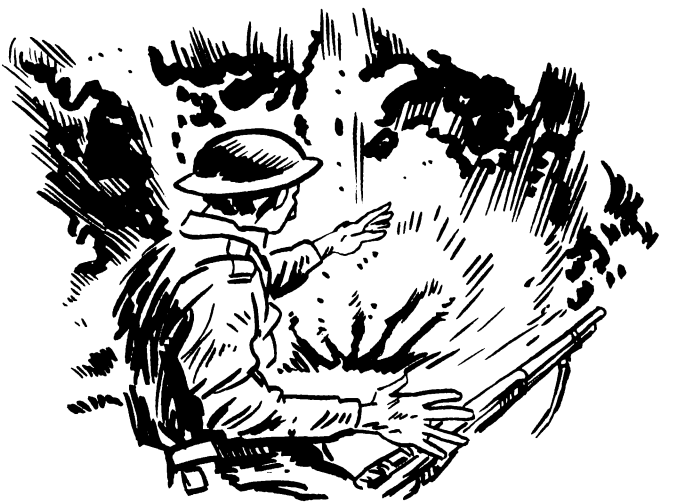
Eli ekmek keserken ilave etti:

– Ben bayat ekmeği hiç sevmem, dedi. Üşenmem, her gün yemek yaparım. Ayakyolunun içinde lavabo var. Yoldan geldin, ellerini yıka da birer lokma yemek yiyelim.

Ben ellerimi yıkarken papağan içeriden,

– Afiyet olsun, diye sesleniyordu.

KORE GAZİSİ

Sabah kahvaltısı etmediğim için Ali Usta'nın pişirdiği kuru fasulye bana çok lezzetli geldi. Biraz fazlaca biberliydi ama doyasıya yedim, üstüne bir de karpuz kesip tabağa doğrayıp sofraya getirdi.

Yemekten sonra bir süre daha odada oturduk.

– Eeee, dedi Ali Usta. Şimdi ne yapacaksın?

– Bilmiyorum, dedim.

– Paran var mı?

– Hastanede amcam ölmeden vermişti, dedim. Sonra bir de takılar vermişti. Yengemden kalan küpelerle iki yüzük. Bunları anneme yolladı.

Ceketimin içi cebine sakladığım küçük bir kutu içindeki yüzükle küpeyi gösterdim. Ali Usta:

– Bunlar çok değerli şeyler, dedi. Herkese gösterme. Çok paran var mı?

– Otuz beş bin lira kadar, dedim.

– İyi, dedi. İdareli kullan.

Kalktık, o semtin karakoluna kadar gittik. Komiser beni iyice dinledi ve,

– Sen şimdilik Ali Usta ile otur, dedi. Biz araştıralım, babanın veya akrabalarının adreslerini bulursak sana haber veririz.

Ali Usta ile apartmana döndük. Pencerenin önüne bıraktığımız örtünün üstüne beş bin lira bırakılmıştı.

Ali Usta aldı ve,

– Güneş çekilmiş, dedi. Biraz daha oturalım.

İçeriden yamanacak bir ayakkabı ile torbasını getirdi. Sandalyesine oturarak çalışmaya başladı.

– Hiç sıkılma delikanlı, dedi. Bakalım bizim komiser ne yapacak? Onların da işleri başlarından aşkın ya.

Biraz sonra içeri girip Ago Paşa'yı kafesi ile dışarı getirdi. Kafesin rüzgâr esen tarafına bir gazete koydu:

– Neme lazım, dedi. Emanet hayvan, soğuk filan alır.

Papağan çıkar çıkmaz bir iki çocuk geldi. Kafesin etrafını sardılar. Papağan:

– Selamünaleyküm, dedi.

Çocuklar gülerek,

– Aleykümselam, dediler.

Sonra bana yan yan baktılar. Ali Usta onları savdıktan sonra,

– Yüz vermeye gelmez, dedi. Ago Paşa küfür ediyor, onlar da bir değnekle dürtmeye kalkıyorlar. Hayvanı küfre alıştırdılar.

Tek ayaklı adam çalışırken,

– Amca, dedim. Ayağını neden kestiler?

– Kimse kesmedi, dedi. Ben yeni askerdim. Kore'ye gittik. Bir şarapnel parçası ayağımı koparttı. Gözlerimi hastanede açtım. Ayağım yoktu artık. Savaşın sonuna kadar orada kaldık, sonra köye döndük. Benim bir nişanlım vardı. Dört sene ayrı kalmıştım. Babam da ölmüş, bizden kimse kalmamıştı. Köye darıldım, kalktım geldim buralara. Allah razı olsun bana aylık bağladılar. İşte böylece burada eskicilik yapmaya başladım. Bir de kapı bekçiliğim var. Buna karşılık bana bu odayı verdiler.

Sonra içini çekti:

– Sen tasa etme, dedi. İnşallah iyi bir haber alırız.

Adamcağız bana yatacak bir divan buldu. Onu odaya yerleştirdik. Artık haber beklemeye başladım. Ama günler geçiyor, komiser iyi bir haber vermiyordu.

Ben papağana elimi süremiyordum. Bir aralık Ali Usta bana bir kavun parçası verdi.

– Eline vuracak kadar sokulma, dedi. Ver de yesin.

Onun dediği gibi yaptım, papağan gagasını uzatıp kavun parçasını aldı. Sonra bir ayağı ile tüneğine tutunup öteki ayağı ile kavun parçasını kavrayıp yedi.

Bursa'ya göre İstanbul daha güzeldi. Sahil görünüyordu. Denizin üzerimde ayrı bir etkisi vardı. Caddenin ucuna gidip gidip denize bakıyordum.

Bir gece Ali Usta bana seslendi:

– Delikanlı uyuyor musun, dedi.

– Hayır, dedim.

Papağan seslendi:

– Kim o, kim geldi?

Ali Usta:

– Yabancı yok, dedi. Konuşuyoruz işte.

Tekrar bana,

– Bu işi bana iyice bir anlatsana, dedi. Amcanın yanına neden gittin?

– Babam beni gönderdi, dedim. Okul çağına gelmiştim. O da amcama yazarak beni yolladı. Bir

yıl sonra amcamın öğretmen olduğu okula yazıldım. Tam beş yıl orada kaldım. O yıllarda yengem sağdı. Kendi oğullarından canları yanmış. Okumamış, haylazlık etmiş. Amcam da onu küçük bir çiftliği olan köye yollamış. Köyden bir kızla evlenmiş. Ben bir defa gördüm kendisini. Annesi ölünce ondan kalan beşibirlikleri almaya gelmiş. Miras davası açacakmış. Amcam, beş beşibirliği verdi ona. Bu küpeleri de istiyordu ama vermedi. Ve oğlunu kovdu. Zavallı adam çok rahatsızdı. Karısı ölüp de oğlu işi azıtınca kendisini içkiye verdi. Her akşam içerdi. Ona sarhoş öğretmen diyorlardı. Sabah birlikte okula gider, sonra yine beraber dönerdik. Bazen lokantada yemek yerdik, bazen fırınlanmış baş alırdık. Amcam güzel yemek de pişirirdi.

Ali Usta ses çıkartmıyordu.

– Amca uyudun mu, dedim.

– Hayır, seni dinliyorum, dedi.

Anlatmayı sürdürdüm:

– Çekirge denilen yerde bir evi vardı. Oğluna kızdığı için bu evi sattı ve kira evine çıktık.

– Amcan ne yaptı evin parasını?

– Bankaya koymuştu, dedim. Bana "Bu oğlan kötülükten kurtulamaz." dedi. Oğlunun köyden aldığı kız da şımarığın biriymiş. İki çocukları olmuş. İlle amcamdan para çekecekler. İşte zavallı adam bu yüzden hastalandı. İçki onun karaciğerini boz-

muş. Hastaneye yattı. İyi olmayacağını kendisi de biliyordu. Hastaneye yatmadan önce bankadan bir çek almıştı. Oraya kadar birlikte gitmiştik. O sırada evler daha az para ediyormuş. Tam yirmi dört milyona satmış. Ama otuz milyonluk çek almıştı. Cüzdanında duruyordu. Ölmeden bir gün evvel, "Aydın oğlum. Şu çeki al, iyi sakla, İstanbul'a gidence babana verirsin." dedi.

– Şimdi nerede bu çek, dedi Ali Usta.

– Bende, dedim. Valizimin içinde.

– Neden bana söylemedin?

– Bana amcam emanet olarak verdi, dedim. Babamı bulunca ona vereceğim.

– Kaç paralık bu çek?

– Otuz milyon.

Ali Usta yatağın içinde davranıp oturdu.

– Bu çek babanın adına mı yazılmış, dedi.

– Hayır, dedim. Hamiline yazılmış.

Ali Usta:

– Aklına başka bir şey gelmesin Aydın, dedi. İki hafta geçti babandan bir haber yok. Sonra piyasa çok tehlikeli. Çekin karşılığı kalmayabilir.

– Ne yapalım, dedim.

– Yarın seninle bankaya gidelim, dedi. Çeki oraya veririz. Parayı alır, senin adına yatırırız.

– Yaşım küçük olduğu için banka bana para vermez, dedim.

Ali Usta:

– Düşündüğün şeye bak, dedi. Komisere de söyleriz.

Böyle konuşarak sabahı ettik. Her zaman yaptığı gibi Ali Usta çay kaynattı. Zeytin peynirle bir güzel kahvaltı ettik. Sonra kalktık adamcağızla birlikte banka şubesine gittik. Ali Usta:

– Bu çekin karşılığını alıp sizin bankaya yatıracağız, dedi.

Müdür çeki inceledi ve,

– Bir kere Bursa'ya soralım, dedi.

Gitti, telefonla konuştu. Bize de oturacak bir yer gösterdiler. Bir de çay ısmarladılar.

Sonra memurlardan biri bize seslendi:

– Para kimin adına yatacak, dedi.

– Bu delikanlının adına, dedi Ali Usta.

Şef bana bakarak,

– Bu çocuk para çekemez, dedi.

– Allah Allah, dedi Ali Usta. Size otuz milyonluk bir çek verir, sonra çekemez öyle mi?

– Kanun öyle, dedi şef.

Ali Usta:

– Verin çekimizi, dedi.

Şef:

– Siz bu çocuğun nesi oluyorsunuz, diye sordu.

– Hiç, dedi Ali Usta. Şimdilik benim yanımda kalıyor.

Çekin karşılığını almaya kalkan Ali Usta'ya şef:

– Siz velisi olabilirsiniz, parayı çocuğun adına yatırırız. Adresiniz nedir?

Ali Usta:

– Ben buradan malul aylığı alıyorum, dedi.

Para bankaya yattı. Biz de bize verdikleri defteri cebimize koyarak bankadan ayrıldık.

AGO PAŞA

Eylül ayı başında bir kutu şeker yaptırarak semtin polis karakoluna gittik. Baktık, komiserin yerinde bir başkası oturuyor. Bizi görünce kaşlarını çattı:

– Ne istiyorsunuz, dedi.

Ali Usta:

– Komiser Necip Bey'i aradık, dedi.

– Onu başka bir yere atadılar. Buraya ben bakıyorum, dedi Komiser.

Ali Usta:

– Kendisinden bir ricamız vardı, dedi. Bu delikanlının anasını babasını aramak için bize yardımcı oluyordu.

– Çocukların kaybolduklarını işitiriz ama ana baba kaybolur mu? Necip Bey ne yapsın? Gazeteye ilan versenize.

Ali Usta:

– Onu da düşündük, dedi. Bu çocuğun babası Hariciye'de çalışıyordu. Yani yabancı memleketlerde dolaşıyor. Bir ara buraya gelmiş, evini yanmış bulmuş ve arsasını birine satmış.

– Çocuk neredeymiş?

– Bursa'da, amcasının yanında. Türk mekteplerinde okusun diye Vedat Bey onu amcasına yollamış.

– Amcası biliyor mu babasının nerede olduğunu?

– Amcası sizlere ömür.

– Nüfus kâğıdı yok mu bunun?

– Var, orasını biz de düşündük. Fatih'ten alınmış. Yol açılırken nüfus idaresi başka yere taşınmış.

– Mahalle muhtarı olabilir.

– Nüfus memurlukları, köşe kapmaca oynar gibi aradığınız yerde bulunamıyor. Sultanahmet, dedi. Oraya gittik. Bir de Samatya'ya bakın diyor. Ya orada da yoksa. Ben bu tek ayağımla ne kadar dolaşabilirim?

– Ayağına ne oldu? Trafik mi?

– Hayır, Kore'de kaldı.

– Be kardeşim, söylesene.

Bize iki sandalye gösterdi. Ali Usta otururken elindeki paketi komiserin masasının üzerine bıraktı. Komiser sordu:

– Bunda ne var?

Ali Usta:

– Acıbadem kurabiyesi, dedi.

– Necip Bey'e mi getirdiniz?

– Evet.

– Rüşvet ha?

– Necip Bey bizim ahbabımız. Acıbadem kurabiyesini de çok sever. Bize yardım etmeye çalıştı. Hakkı geçti.

Ali Usta paketin kâğıdını yırttı. Koyu sarı ve açık kahverengi olan taze acıbadem kurabiyeleri mis gibi koktu. Ali Usta:

– Kime niyet, kime kısmet, dedi. Alsanıza, bakın daha ılık.

– Ben böyle şeyden hoşlanmam.

Ali Usta paketin kâğıdını kutuya sardı. Sekerek ayağa kalktı.

– Haydi Aydın, gidelim, dedi. Boşuna geldik.

Komiser kaşlarını çattı.

– Otur be kardeşim, dedi. Vilayetteki nüfus müdürlüğü hangi şubenin nerede olduğunu bilir.

– Ben telefon açarsam oradaki memur beni azarlar, dedi. Böyle işlerde Necip Bey yardımcı oluyordu bize. Telefonu açıp da ben Süleymaniye Emniyet Amiri, dedi mi karşısındaki hemen "buyurun" der.

Komiser güldü. Ali Usta kutuyu açtı.

– Alsanıza bir tane, dedi. Vallahi daha ılık. Gece nöbette olduğunuz belli.

Komiser:

– Nereden belli, dedi.

– Bizi karşılamanızdan, dedi Ali Usta. Sizin işiniz askerlik gibi. Evi barkı bırak, sıcacık yatağın yerine bir koltukta sabahla. Hem de soyunup dökünmeden.

Komiser zile bastı. İçeriye giren bekçiye,

– Bize üç çay söyle, dedi. Bir tane de sen iç.

Çayları içtik. Genç komiser bir iki yere telefon etti. Sonra bir başka kâğıda bir şeyler yazarak bize verdi.

– Bir aralık Samatya nüfus memurluğuna gidiniz, dedi. Oradan bir şeyler öğrenebileceğinizi

umarım. Olmazsa gene geliniz bana. Başka yerlere de başvuralım.

Acıbadem kurabiyelerini orada bırakıp teşekkür ederek çıktık.

– Bugün ayın kaçı, dedi.

– Eylülün yirmisi, dedim.

– Biz parayı ağustosta yatırmadık mı?

– Evet.

– Bankanın defteri yanında mı?

– Yanımda, cüzdanımda.

– Yürü önce bankaya gidelim, biraz para çekelim.

Banka şubesine gittik, bankonun üzerine defteri koyduk. Orada bir kız oturmuş bir şeyler yazıyordu. Birçok müşteri de sıra bekliyordu. Ali Usta biraz yorulmuş olacak ki dayanamadı.

– Hey küçük hanım, dedi. Ben tek ayağımın üstüne tünemiş leylek gibi bekliyorum.

Kız başını kaldırdı.

– Bak, dedi. Burada altı yedi kişi var. Saat on ikiyi geçti. Öğleden sonra gelin.

Ali Usta:

– Geliriz ama milyonları da çekeriz buradan, dedi.

Bir kapı açıldı, genç bir memur çıktı.

– Ne oluyor Melahat Hanım, diye sordu.

Kız sinirli sinirli,

– Paydos saati, dedi. İlle de iş yaptırmak istiyor bu adam.

Genç adam yanımıza gelince,

– Ha, siz misiniz Ali Bey, dedi. Kusura bakmayınız. Biraz geç kalmışsınız. Ne istiyorsunuz? Maaşınızı almadınız mı?

Ali Usta:

– Maaşı çoktan aldık, dedi.

Adam defteri aldı, baktı ve,

– Melahat Hanım, dedi. Bekletmeyelim. İş sahipleri her tarafı doldurmuş.

– Veznedar yok, müdür bey.

– Veznedar köşeye kapanmış uyukluyor.

Kız istemeyerek defteri aldı.

– Ne kadar istiyorsunuz, dedi.

Ali Usta:

– Bir milyon, dedi.

Ali Usta bankoya yaslandı. İşlem bitince veznedarı uyardılar. Kasadan bir demet para çıkardı. Sımsıkı bağlanmıştı.

– Sayınız, dedi.

– Gerek yok, dedi Ali Usta.

Parayı ve defteri aldık, çıktık oradan. Bekleyen iş sahipleri arkamızdan bakıyor ve konuşuyorlardı.

– Acıktık, dedi Ali Usta. Şuradan bir şeyler alalım.

Beyinleri içinde iki koyun başı, iki porsiyon da

kaymaklı ekmek kadayıfı aldık. Yolda bir bakkaldan yarım kilo da ceviz aldık. Apartmana geldik.

Yer odasının kapısını açarken içeriden Ago Paşa:

– Kim o, diye seslendi.

Ali Usta:

– Yabancı yok. Kuş beyinli, dedi.

Öğle vakti olmuştu. Hemen ellerimizi yıkayıp fırınlanmış başların etlerini, beyinlerini, dillerini tabaklara ayıkladık.

Biz yemeğe oturunca papağan:

– Afiyet olsun, diye seslendi.

Ali Usta:

– Buyurun, dedi.

Sonra cevizlerden birini kırarak, içini dağılmadan çıkardı ve:

– Ver ona ama elini kaptırma, dedi.

Cevizi dikkatle tutarak kafesin aralığından tıktım. Papağan gagasını uzatıp cevizi aldı ve bir ayağı ile tutunup öteki ayağı ile cevizi kavrayarak kemirmeye başladı.

Ali Usta:

– Şu kuş beyinliye çok içerliyorum, dedi. Birçok şeyi biliyor da söylemiyor bize.

Yemeklerimizi yerken konuştuk.

– Bu Ago Paşa bilerek mi konuşuyor?

– Ne bileyim. Baksana her şeyden anlıyor.

Yalnız yalının nerede olduğunu bilmiyor. Sen bu Ago Paşa'yı evinizde görmemiş miydin?

– Hayır, dedim. Belki yalıdaydı da babam benden sonra onu aldırtmıştır buradaki eve.

– Dur, dur, dedi Ali Usta. Aklıma geldi şimdi. Senin Vedat Bey bizi eve çağırmıştı. Kalktım gittim. Anam babam ihtiyar insanlar, dedi. Hayvana bakamazlar sen hep buradasın. Zahmet olmazsa şu hayvancağıza bakıver.

– Demek ihtiyar olan annesinden babasından söz etti sana, dedim.

– Evet, dedi Ali Usta. Ben de bunu aldım, getirdim. Hani bana pek zahmeti olmuyor. Bazen bayağı hoşuma gidiyor konuşması.

– Dudakları yok da nasıl konuşuyor, dedim.

– Ne bileyim, dedi Ali Usta. Konuşuyor işte. Sığırcık kuşunun da konuştuğunu söylerler. Ama ben görmedim. Peki sana amcan hiç yalıdan söz etmedi mi?

– Hayır, dedim. Ne zaman sorsam, bırak şu karga yuvasını, derdi.

Okulların açılmasına az kalmıştı.

ORTAOKUL

Ali Usta beni ortaokula yazdırdı. Hemen bir hafta sonra da ne gerekirse aldık ve ben okula gidip gelmeye başladım.

Bir pazar günü üstümüzde takırtılar oluyordu. Gidip baktım. Kiracı çıkıyormuş. Ali Usta:

– İşte bu iyi oldu, dedi.

– İyi olan ne, dedim.

– Ne olacak, dedi. Sen burada yapamazsın. Bu kuş beyinlide kışları öksürük oluyor.

– Ali Usta, dedim. Papağanda öksürük olur mu?

– Bana göre hava hoş, dedi. Ben kulübeye alışmışım. Ama bu hayvan bana emanet. Senin baban sardı başıma bu derdi. Elimde avucumda olsa çıkardım bu ıslak odadan. Ama şimdi sen varsın. Para oluk gibi akıyor.

– Ama, dedim. Bu para benim değil.

– Ya kimin?

– Amcam babama vermemi söyledi.

– Bana bak çocuk, babana kaç para yolladı.

– Bilmiyor musun? Otuz milyon.

– Biz bu otuz milyona dokunmuyoruz. Benim yüz yirmi bin lira aylığım var. Ben bir kahve köşesinde bile barınırım. Ama oralarda sana yer yok. Ago Paşa da ölür.

Hakkı vardı. Ben bunu düşünememiştim. Akşama doğru o daire boşaldı. Ali Usta ile gidip baktık. Cadde üzerinde ufak bir salon, daha sonra mutfak ve banyo, sonra yan yana iki oda: Yönetici gelmiş, caddeye bakan salonun camına "kiralık daire" kâğıdını yapıştırmaya çalışıyor. Ali Usta:

– Kaça verecekler burasını, dedi.

– Üç yüz elli bin liradan kapı açacağız. Ama iki

yüz elliye verecek sahibi. Yakıt masrafı ayrı, sonra kapıcı parası var.

Ali Usta:

– Tuttuk, dedi.

– Ne tuttunuz, dedi yönetici.

– Bu daireyi tuttuk, dedi Ali Usta. Bu çocuğun babası gelecek, biz de kiralık bir daire arıyorduk. Biliyorsun emanet Ago Paşa var. Aşağıda öksürüyor.

– Kuşlar öksürür mü?

– Onunki de can. Boğuluyor aşağıda.

– Anası babası gelsin, başka bir yer boşalırsa tutarlar.

– Niye nazlanıyorsun, dedi Ali Usta. Al, bir aylık peşin. İstersen ayın yirmisinde iki aylık daha veririz.

Yönetici:

– İki eski ayakkabı tamiri ile mi bu parayı vereceksin?

– Uzun etme haydi. Getir Aydın iki yüz bin lira.

Gittim, getirdim. Adam şaşırdı:

– Nereden buldunuz bu parayı, dedi.

Ali Usta aldı parayı eline. Yirmi tane on bin liralık saydı.

– Buyur, dedi.

Daha sonra bana döndü.

– Sana zahmet ama git, şu kuş beyinliyi getiriver.

Gittim, papağanı getirdim. Apartmanların arkasındaki küçük bahçelerde yeşillik vardı. Ago Paşa:

– Ohhh, içim açıldı, dedi.

Yönetici hayvanın bu konuşmasına şaşmıştı:

– Bu sözleri bilerek mi söylüyor, dedi.

– Ben de anlamadım gitti, dedi Ali Usta. Öyle sırasında konuşuyor ki insan şaşırıp kalıyor.

Sonra papağana döndü:

– Selamünaleyküm, dedi.

Ago Paşa:

– Aleykümselam, dedi.

İşte böylece giriş katındaki daireye taşındık. O gün arka odalardan birine hırtı pırtı ne varsa taşıdık. Ali Usta:

– İyi rastladı, dedi. Ben yarın bu kuş beyinliden izin alırım. Doğru Kapalıçarşı'ya giderim, çok gerekli şeyleri alırım. Şurada ne kaldı, bir hafta sonra bir milyon lira daha gelecek.

İşte böyle Ali Usta'nın zoru ile bir daireye taşındık. Ertesi gün okuldan geldiğim zaman arka odada karşılıklı iki yatak gördüm. Şimdi yatak örtüleri, yorganlar ve yastıkları tamam.

Ali Usta benim çalışmam için salona bir yazı masası ile iki iskemle, bir kanepe bir de masa lambası koymuş.

Küçük mutfağa girdiğim zaman fırınlı bir ocak, bir de küçük buzdolabı gördüm.

Ali Usta:

– Hiç surat asma, dedi. Bunları taksitle aldım. Bir hafta yetecek para var. Aylar şıp şıp geliyor. Bak koyun eti aldım. Güzelce kızarttım, yanına patates kızartması. Sonra domatesli pilav var. Yemeği, yattığımız odanın yanındaki küçük odada yeriz. Orada da bir masa ile sandalye var. Sen evlendiğin zaman bir sandalye daha alırız.

Çok neşeli ve şakacı bir adamdı. Hani onun yaptığı bu işlere memnun olmadım diyemem. Aşağıda basık tavanlı, tepeden pencereleri ıslak bir odada oturuyorduk. Şimdi tavanı yüksek ve ferah bir dairedeydik.

Akşam yemekte Ago Paşa:

– Afiyet olsun, dedi.

– Buyur, dedim.

Sonra yemliğine iki tane üzüm koydum. Papağan bunları bir bir yedi ve gagasını temizledikten sonra ayaklarının üstüne çıktı, uyuklamaya başladı.

Ali Usta:

– Senin masanın çekmecesinde kilit var, dedi. Paraları oraya koyalım. Yarın perde filan da alacağım. Sen bir şey düşünme. Babanın parasına dokunduğumuz yok. Hatta getirdiğin çek kaybolabilirdi ama bankadaki para kaybolmaz.

Sonra bana komisere gittiğini anlattı.

– Samatya'dan hava aldık ya, dedi. Eski ka-

yıtları, yıpranmış defterlerden yenisine çekiyorlarmış. Allah razı olsun. Adamcağız zorladı, sonunda kâğıtları bulmuş.

Nazım Paşa'nın emeklilik kaydı bile oraya konmuş. Eşi de Huriye Hanım. Sonra Sedat Sancar senin amcan. Baban ve annen Süveyda Hanım'ın da çocuklarından biri sensin. Şimdi beş yaşında olması gereken bir kız var, Birsen. Gel gelelim bu kayıtlar Fatih'teki kütükten getirilmiş. Bir aralık babanın uğradığını söylemişler. Ama adres yok. Şu amcanın karga yuvası dediği yalı ne cehennemde?

– Ne bileyim, dedim. Boğaziçi'nin iki yakasında da yalılar var. Sonra Haliç'in kıyıları. Sonra adalarda yalılar vardır. Ayrıca Pendik'e kadar yer yer yalı var. Bu iş samanlıkta iğne aramaya benzer.

Annemi ve babamı bulmaktan ümidimi kesmiştim. Okula gidip geliyordum. Ali Usta yatak odasında saz çalıyordu.

Ago Paşa saz sesini duyunca "Oh maşallah, maşallah." diye sesleniyordu.

Bu papağanın konuşmalarından bir şeyler anlamaya çalışıyorduk. Ama kuş ancak bazı sözlere cevap veriyordu. Bunu da pek bilerek yaptığını zannetmiyorum.

– Ago Paşa nasılsın, dediğimiz zaman:

– Hamdolsun, diye cevap veriyordu.

Sonra bazen durup dururken,

– Süveyda güzelim, neredesin, diye sesleniyordu.

Herhâlde babam anama böyle söylemişti. Onu çok duymuştu.

Sonra da,

– Yürü yürü, diyordu.

Bu da babamın babasının eşi olan Huriye anneye seslenmesi olmalıydı.

– Huu, diye cevap veriyordu kendi kendisine.

– Şayan gazete çıkmadı mı, diye soruyordu.

Bu Şayan yalıdaki hizmetçi olmalıydı. Ama Şayan'ın yerini bir papağandan öğrenmek mümkün olmuyordu.

Bir aralık:

– Ya ya ya, şa, şa, diye bağırmaya başlamıştı.

Ali Usta:

– Bak oğlum Aydın, dedi. Çocuklar altmış üç numaralı vapurun kaptanına yalılardan böyle bağırırlar, dedi. Anlaşılıyor ki yalı Boğaziçi'nin bir yakasında ama neresinde? Bu hayvanın kafası işliyor ama kendi hesabına işliyor. Herhâlde aramak gerekirse Boğaziçi'nde aramak gerekecek. Tahsin kaptan benimle emekliye ayrıldı. Belki de öldü. Ama altmış üç numara Boğaziçi'nde çalışırdı.

Yalıyı bulmak için böyle konuşmalar sürüp gidiyordu. Ali Usta bir aralık,

– Aydın, dedi. Büyük baban Nazım Paşa imiş.

Askerdi. Sağ olduğuna göre bir yerden emekli aylığı almaktadır.

– Tabii öyle olması akla yakın geliyor, dedim.

– Aylıklar Emekli Sandığı'na aktarılmıştı. Bir kere oradan da arayabiliriz.

– Olur, dedim. Nazım Sancar Paşa, diye ararız.

Ali Usta ertesi gün yine komisere gidip araştırmasını istemişti.

Komiser ertesi günü bir bekçi ile haber gönderdi.

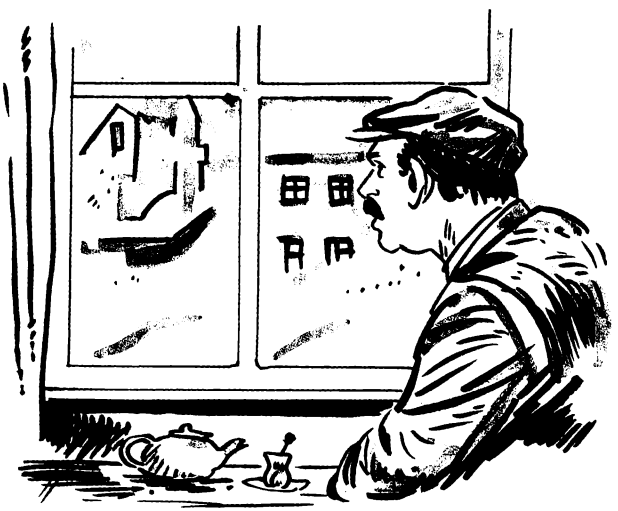
Paşa'nın aylığının Ankara'dan bağlanmış olacağını söylemişler. Oradan da doğruca emeklinin bulunduğu semte en yakın bir bankaya yatırılmış. Aylıklar oradan aranmalıymış.

Ali Usta:

– Gene arapsaçına döndü bu iş, dedi. Biz hayli aradık. Biraz da baban arasın. Belki o da emekli olmuştur. Belki de seni hâlâ ağabeyinin yanında sanıyordur. Belki de emekli olmamıştır.

Babam belki hâlâ çalışıyordu. Ama onun aklı daha çok ererdi. Beş yaşında bir kız çocuğu olduğuna göre daha emekli olmamış demekti. Acaba hâlâ yabancı memleketlerde mi çalışıyor?

KIŞ

Bir sabah kalktığımızda her tarafı bembeyaz gördük. İri kar taneleri durmadan düşüyordu.

– Amca, dedim. Bursa'da çok kar görmedim sokaklarda. Kentin altında hep sıcak su olurmuş. Sokaklar kar tutmazmış.

Ali Usta:

– Varsın yağsın, dedi. Kar tarlalarda bir sü-

re kalırsa toprağın mikrobu kırılır, derler. İyi ekin olurmuş.

Kahvaltıya oturduk. Adamcağız rafadan yumurta yapmış. Tereyağlı ekmek dilimleri hazır.

Ago Paşa:

– Afiyet olsun, diye seslendi.

– Buyurun, dedi Ali Usta.

Bana yarım ceviz verdi, hayvana uzattım. Artık elimi gagalayacak diye korkmuyordum. Bana da alışmıştı.

Ben de ona,

– Afiyet olsun, dedim.

O da,

– Buyurun, dedi.

– Ben karlı havalarda tek bacakla sokağa çıkmam, dedi Ali Usta. Ne gerekirse kapıcıya aldırırım. İnsanın bir ayağı kayarsa öbür ayağına dayanır. Ama ben de tek ayak kaldım.

– Sen gazete oku amca, dedim. Salondan karları seyret.

– Öyle yaparım, dedi.

Kira evimizde artık ne gerekirse hepsi vardı. Annemi, babamı bulmaktan ümidimizi de kesmiştik. Salona bir kanepe, ortaya bir masa, perdeler, bir de renkli televizyon almıştık. Kalorifer her tarafı yazmış gibi ısıtıyordu.

Bir gün terziye gittik. Ali Ustaya lacivert bir

elbise ile bir pantolon ısmarlamıştık. Usta çeke çeke pazarlık ederken,

– Benim bacağım bir tek demişti. Daha az kumaş gider.

Sonra ayakkabı yapan bir dükkâna gitmiştik.

– Arkadaş, dedi Ali Usta. Bana iki tane sağ ayakkabı yap.

Adam gülümsedi ve ölçü alırken,

– Trafik kazası mı, dedi.

– Hayır, dedi Ali Usta. Kore kazası.

Bir hafta sonra iki sağ ayakkabısını aldık. Ali Usta ayağındaki partalları attı ve yeni ayakkabılarını giyerken kaymaması için altını da yol yol çizdirmeyi unutmadı.

Artık evde yeni ayakkabı, yeni bir pantolon, temiz bir gömlek ve ince bir kazakla dolaşıyordu. Ona bir yemek pişirme merakı gelmişti. Yaptığı yemeği de iyi yiyordu hani. Her sofraya iştahla oturuyorduk. Birbirimize de alışmıştık.

– Sen karşıma çıkmasan ben ne yapardım amca, diyordum.

Ben ona çok fazla yük olmuştum. Şimdi bana yük olduğunu sanıyordu. Onurlu bir adamdı. Neredense bir Kur'an-ı Kerim almıştı. Arada bir abdest alır ve Kur'an okurdu. Bunu daha önce de yapmış olmalıydı ki Ago Paşa o Kur'an okurken iki de bir,

– Allah, diyordu.

Bir kuşun böyle söylemesine karşılık Ali Usta,

– Senin Müslüman olduğunu bilmiyordum, derdi.

Bize oturmaya gelen yönetici de bu sözleri hayretle karşılıyordu. Her gelişinde selamünaleyküm, diyordu.

Ago Paşa da karşılık veriyordu. Yönetici:

– Yahu, diyordu. Bu kuş gerçekten insanla konuşuyor.

– Ne olduğunu anlamadım, diyordu Ali Usta. Ara sıra beni de şaşırtıyor. Öteden beri beraber olduğu ailede kimler varsa adlarını bir bir söylüyor. Önce anlaşamamıştık. Sonradan nüfus dairesinden ailenin adlarını aldık. Nazım Paşa, onun hanımı, Aydın'ın babası. Vedat Bey, annesi Süveyda Hanım. Hizmetçiler, bu kuş hepsini biliyor. Bir türlü yalının nerede olduğunu söylemiyor.

Yönetici:

– Belki yalıya gitmemiştir, dedi.

Ali Usta:

– Yalıdaymış, dedi. Bir aralık Vedat Bey söylemişti. Yalıda iki ihtiyar var. Hizmetçiler de bu hayvana bakamazlar. Onun için alıp getirdim, demişti. Sonra evi kapatıp giderlerken bunu bana bıraktı. Papağanın yemini de nereden alacağımı söyledi. Keşke yalının nerede olduğunu da söyleseydi.

– Nerede bu yalı, dedi yönetici.

– Hoppala, dedi Ali Usta. Bilseydim bu çocuk buralarda kalır mıydı?

– Arasanıza, dedi yönetici.

Ali Usta:

– İyi akıl ettin, arayalım bari, dedi. Yahu sen ne konuşuyorsun. Aramadık yer bıraktık mı? Ne nüfus daireleri kaldı, ne polis merkezleri, ne de bankalar.

– Bankalarda ne işi var, dedi yönetici.

– Nazım Bey paşa emeklisiymiş, belki bir bankadan parasını almaktadır diye soruşturduk. Sarı çizmeli Mehmet Ağa.

Ali Usta ile yönetici konuşurken uzaktan bir vapur düdüğünü duyan papağan:

– Ya, ya ya, şa şa şa, diye seslendi.

– Vay be, dedi yönetici. Bu kuş Tahsin Kaptan'ı da tanıyor.

Ben her okuldan dönüşte, bir haber alacakmışım gibi ya da bir olayla karşılaşacakmışım gibi telaşlanıyordum. Zilin düğmesine bastığım zaman Ago Paşa bağırıyordu.

– Kim ooo?

Ali Usta:

– Kim olacak, Müslüman, diyordu. Aydın okuldan geldi.

Ben değişiklik olmadığını görünce sakinleşiyor ve Ali Usta'nın hazırladığı kahvaltıya oturuyordum.

Ago Paşa'ya da cevizi ben veriyordum. Ama Ali Usta:

– Fazla verme, diyordu. Çok seviyor ama içi yağlanıyor. Ne de olsa yaşlı hayvan. Ben biraz önce salatalıktan bir parça kesip verdim. Fazlasına gerek yok, o da benim gibi ihtiyar.

– Kaç yaşında var dersin, dedim.

– Ne bileyim. Herhâlde altmış, yetmiş var.

– Demek kuşlar çok yaşıyor.

– Öyle olmalı, Vedat Bey sıkı sıkı tembih etmişti. Yemini, suyunu, kafesin temizliğini eksik etme. Ara sıra fındık, fıstık gibi şeyler ver, pek soğukta kalmasın bu kadarı yeter, demişti.

– Şu babam neden beni aramıyor, dedim.

– Belki aramıştır, dedi Ali Usta. Amcanın ölümünü duymuşsa senin yalıya gittiğini sanır. Ne bileyim ne olduğunu, işte yuvarlanıp gidiyoruz. Sen okumana bak, ekmek elden su gölden. Emanet paraya da dokunmuyoruz, gerisini düşünme.

Zaten benim de yapabileceğim başka bir şey yoktu. Amcam içkiciydi ama beni okumaya alıştırmıştı. Beşinci sınıftan daha sonraki sınıfların bilgilerini bana öğretir, hele matematiğe çok önem verirdi. Bu nedenle ortaokula gelince hiç sıkıntı çekmemiştim. Öğretmenler de beni çok iyi buluyor ve bana hep Bursalı diyorlardı.

Salonda ders çalıştığım yerde küçük bir kitaplık

vardı. Ali Usta bir köy erkeği olduğu hâlde ansiklopedileri karıştırıyor, boş zamanlarında oyalanıyor ve bir şeyler öğreniyordu.

Ortada kar varken o hiç sokağa çıkmıyordu. Kayıp düşmekten korkuyordu. Ne gerekirse kapıcıya aldırıyordu. Bazen unutulan bir şey olursa ben gidip alıyordum.

Havanın uygun gittiği bir şubat ayında, beraber sokağa çıkarak bankaya uğradık. Ali Usta iki aylık malul gazi maaşını aldı.

Sokağa çıkmışken bir de kaymaklı ekmek kadayıfı yedik. Sonra evimize döndük. Ali Usta:

– Oh be, dedi. İnsanın evi gibi var mı? Kara gün kararıp kalmaz derler. Ben hava açmaz da parasız kalırız diye endişeleniyordum.

Bir gün Ali Usta:

– Aydın, dedi. Ben yılda bir iki defa vapur gezmesi yapardım. Köprüden bir vapura biner, güverteden iki taraflı boğaz iskelesini seyrederdim. Hemen hemen iki yalının birinde böyle karga yuvası denecek kadar harap bir yalıya rastlardım.

– Bundan bir şey çıkartamayız, dedim. Ancak Sedat Bey daha eski zamanlardaki yalı için Karga Yuvası ve bazen de Hakkuran Kafesi derdi. Babam o iki ihtiyarı daha sonra orada bırakmamış, yalıyı tamir ettirmişti.

Ali Usta:

– Olabilir, dedi. Bu iş arapsaçına döndü. Ne desek boş. Herhâlde vakti saati gelince yalı da baban da ortaya çıkar.

Ali Usta:

– Baban ortaya çıkınca yollarımız ayrılık değil mi, dedi.

– Ayıp ettin amca, dedim. Bundan sonra ayrılık yok. Sen istemesen bile biz yakanı bırakmayız. Geçinecek paran var. Buraya bu kadar da eşya aldık. Bizimle oturmasan bile kirayı öderiz. Paşa paşa otursun.

Ali Usta içini çekti:

– Bakalım, Allah alnımıza ne yazmış, dedi. Köye gitmeyi düşünürdüm ama kimim var ki orada. Anam babam ölmüşler. Kız da beni beklememiş evlenmiş. Oradan tığ gibi delikanlı olarak çıkmıştım. Şimdi bu koltuk değneği ve tek bacakla böyle dönemem. Burası olmazsa başka bir izbeye sığınır otururum.

– Bunları düşünüp kahırlanmana gerek yok amca. Sen köyüne de gitsen bir Kore gazisi olarak el üstünde tutulursun.

Ali Usta tekrar içini çekti.

– Birlikte gittiğimiz delikanlılardan hepsi orada kırıldı. Ben de işte böyle yarım adam olarak döndüm.

YALIYI ARIYORUZ

Haziran ayına geldik. Okul kapandı, ben de orta ikiye geçtim. Yaşım da on ikiye varmıştı. Ali Usta bir gün:

– Aydın, dedi. Benim eskiden yaptığım gibi gel seninle bir boğaz sefası yapalım. Kavaklara kadar gider, iki yakayı da karşılıklı seyrederiz.

Bu geziden bir şey çıkacağını ummadığım

hâlde yazlıkları çıkarıp bir taksi ile köprüye geldik. Doğrusu ben Boğaziçi'ni pek bilmiyordum. İstanbul'dan küçükken ayrılmıştım.

Kavaklara kadar giden bir vapura binip üst güvertede, ön tarafta oturduk. Bir yandan küçük bir kesekâğıdındaki kavrulmuş fındıkla, kuru üzümleri yiyor, bir yandan da kıyıları seyrediyorduk.

Hava hayli ısınmıştı ve tatlı bir rüzgâr esiyordu. Ali Usta:

– Köyde doğdum büyüdüm ama bu memleketi değişmem, dedi. Güzelliğe ve şu yeşilliğe bak.

İlk yaz neşesiyle yalılarda oturanlar rıhtımlara, balkonlara çıkmışlardı.

Ali Usta:

– Parayı bankaya yatırdığımız iyi oldu, dedi. İnsanın gözü arkasında kalmıyor. Gerektikçe gider para çekeriz.

– Paraları garantiye aldın ama dedim. Ago Paşa'yı ne yapalım?

– Allah'a emanet, dedi. Zaten kapıyı kurcalamaya kalksalar hayvancağız "Kim o?" diye bağırır. Evde insan var sanırlar.

– Doğru ama yine de benim içime sinmiyor.

– Aldırma, o ihtiyar bir kuş. Tüneğinde uyuklar durur.

Kanlıca, Çubuklu, Paşabahçe sonra Beykoz. Buralarda karga yuvası denilecek bir yer görmedik.

Beykoz'dan kalkarken iskeleye hayli uzakta kalmış bir yalının rıhtımında, binaya bitişik bir sırada iki ihtiyar oturuyordu. Erkeğin arkasında omuzlarına aldığı bir palto vardı. Kadın da arkasına bir atkı almıştı.

Ali Usta:

– Çifte kumrulara bak, seninkiler olmasın.

Ayağa kalktım, elimi salladım. Oturan ihtiyarlar karşılık vermediler.

Ali Usta:

– Belki üzerlerine alınmadılar, dedi.

– Belki de onlar değillerdir.

– Belki de gözleri görmüyordur.

Vapur Kavağın yolunu tutmuştu. Oradan karşıya geçtik. Bu kıyının yalıları daha sıkışıktı. Vapur biraz bekledi. Vakit gelince kalktı. Tekrar Anadolu Kavağı'na geçip oradan Beykoz'a uğradı. Oradan da karşı kıyıya yakın geçti.

Ali Usta:

– Buranın halkı daha canlı, dedi. Çoğu da genç.

– Ara sıra gelelim Ali Usta, dedim.

– Amca de bana, dedi. Kimim kimsem kalmadı, seninle avunuyorum.

İstanbul'a geleli bir yıl olmuştu. Aklımıza gelen her yerde babamı ve ailemi aramıştık. O gün eve girerken Ago Paşa içeriden bağırdı.

– Kim var orada?

Ali Usta:

– Ben sana dedim, dedi. İyi bekçilik yapıyor bu ihtiyar.

Cebine ayırdığı kavrulmuş fındıklardan iki tanesini papağanın yemliğine koydu. Hayvancık hemen gagası ile aldı. Sonra da pençesiyle kavrayıp kemirmeye başladı.

Bir aralık Ali Usta'ya sordum:

– Neden takma ayak yaptırmıyorsun?

– Boş ver, dedi. Üç ay hastanede yattım. Ayağımı kesmişlerdi ama kemiği daha içeriden kesip ucunu yuvarlatmayı akıl etmemişler. Yara kapandı ama bir türlü acısı geçmedi. Olacak gibi değil bir daha açtılar bacağımı, sonra takma ayağı denediler. Zamanla yürümeye alışmıştım. Gel gelelim mafsal yok ki diz bükülsün.

Bu deneme bir sonuç, iyi bir sonuç, vermemiş. Ayrıca belinden itibaren bacağını kavrayan köselenin içinde rahatsız oluyormuş. Kola geçirilen bir koltuk değneği vermişler. Ama hastaneden çıkışta onu da atmış. Kendisi düz bir ağacın koltuğu kavrayacak yerine ay gibi bir parça ekletmiş, bununla yürümeye başlamış.

Bizim bıraktığımız o tek ve izbe odayı bir işçi ile karısı tutmuşlardı.

Bir gün bu işçi yukarıya çıkarak bize çattı:

– Bir çocuk var, tepemizde zıplayıp duruyor.

Ali Usta:

– Çocuk filan yok, dedi. Ben bazen koltuk değneğimi almaya üşeniyorum da tek ayakla sekerek gidiyorum.

İşçi, Ali Usta'nın ayağına baktı ve,

– Kusura bakma, ben çocuk var sanmıştım.

Ali Usta o günden sonra seksek oynamayı bıraktı. İşçinin hanımı apartmanda gündelikte çalışmaya başladı. Biz, bazen iki öğün yediğimiz ve bıktığımız pilav, makarna gibi yiyeceklerden onlara veriyorduk.

O apartmanda bana,

– Ayaksız adamın oğlu, diyorlardı.

Para düşündüğümüz yok ya. Bazen bir taksi getirip Rumeli yakasında bir çay bahçesine gidiyor, orada iyi vakit geçiriyorduk. O yaz, yangında yanan ve arsası satılan evimizin yerine bina yapılmaya başlandı. Ali Usta ile oraya gittik. Temel kazılıyordu. Ali Usta:

– Bu arsayı alan kim, diye birisine sordu.

Adam biraz aksilendi:

– Niye sordun, dedi.

– Burasını satan bu delikanlının babasıdır, dedi. Nerede olduğunu bir türlü bulamıyoruz. Belki siz bilirsiniz diye sordum.

Adam beni baştan aşağıya süzdükten sonra,

– Vedat Bey'in oğlu musun, dedi.

– Evet, dedim.

– Ben burasını bir avukattan satın aldım.

– Babamın nerede olduğunu o bilir mi, diye sordum.

– Bilmez, dedi. Vedat Bey'de alacağı varmış. Parasız kalmış, kendisini bulamamış. Yaşlı bir adamcağızdı.

– Bu avukatın evini biliyor musunuz, dedim. Kendisine gidip babamı sormak istiyorum.

Adam başını salladı:

– Ankara'dan gelmişti buraya, dedi. Geçenlerde gazetede okudum vefat etmiş adamcağız.

Ali Usta:

– Hangi dalı tutsak elimizde kalıyor, dedi.

Ali Usta bana babamın yaşını sordu:

– İyi bilmem, dedim. Ben onların ilk çocuğuyum. Benden sonra bir kız çocukları olmuş, herhâlde elli yaşında kadar olmalı.

– Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur derler. Bekleyelim bakalım, elbette bulursun.

Ago Paşa bizim ayağımıza bağ olmasa her gün bir yere gidecektik. Fakat hayvancık bize dargın görünüyordu. Bazen dolaşmaya çıktıktan sonra ona olgun bir bardak eriği veya bir salatalık parçası veriyordum. O, biz ne yersek ondan istiyordu. Ali Usta bazen pencereyi kapatarak kafesin kapağını açıyordu. Ago Paşa kafesten çıkıyor, çengel gibi

pençeler ile kafesin çubuklarına tutunarak kafesin üstüne çıkıyordu. Bazen yemek yerken bardağımıza başını sokup suyumuzdan içiyordu.

Doğrusu hayvanın çengel gibi gagası beni çok korkutuyordu. Başıma gelip omzuma çıkarsa, artık nefesimi bile tutuyor, kımıldamaktan çekiniyordum.

Ali Usta onu çıkartıp kafesi güzelce yıkıyor, sonra hayvanı eline alıp kafese koyuyordu.

Ago Paşa bazen kanat çırpıyordu ama uçmasını unutmuş gibiydi. Yalnız odada zıplayıp yürüyor ve bu arada kanatlarını çırpıp zıplamayı kolaylaştırıyordu. Her sabah onun yemliğini temizlemek, su kabını yıkamak ilk işimizdi.

Ali Usta'nın aylığı da katılınca biz bankadan aldığımız paraları yiyemiyorduk. Hemen her ay, iki yüz elli bin lirayı ayrı bir hesaba yatırıyorduk ve yine de evde hayli para bulunuyordu.

Hele yaz tatiline girince yaşamak bana çok daha tatlı gelmişti. Şu annemi, babamı bulamamak tasası olmasa.

Ali Usta da hayatından memnundu. Ben tasalandıkça,

– Aldırmaaa, diyordu. Ölüm yok ya ucunda. Dünya o kadar büyük değil. Bir gün karşına çıkıverirler. Bol paran var, sağlığın yerinde, okula gidiyorsun, işte benim gibi bir yarım adamdan bir can yoldaşın var.

Sonra alıyordu sazını eline başlıyordu tıngır-datmaya:

– Sen beni aldattın, ben seni yar sandım.

Ago Paşa da dişisine kur yapan yeşil başlı ördek gibi başını uzatarak,

– Yallah yallah yallah, hop hop hop, diyordu.

Adamcağızın içinde bir düğüm vardı. Kendisini beklemeyen nişanlısını unutamıyordu. Dört yıl ayrıldıktan sonra köye yarım adam olarak dönmüştü. Niyeti o kızı almak değilmiş ama,

– Bekleseydi beni, diyordu. Ben onu bir delikanlı ile kendi elimle evlendirirdim.

– Kaç yaşındasın ki diyordum. Sen yine evlenirsin. Fakir fukara, boynu bükük kızlar sürüyle. Senin gibi evi, aylığı olan bir Kore gazisi ile evlenmeye can atarlar.

– Geç sen onu bir kalem, diyordu Ali Usta. Bunca zaman geçti aradan. Yaş elliyi buldu. Bakanlar beni altmışında sanırlar. Tepemde saç kalmadı. Hem ev nerede ben nerede?

– İşte oturuyoruz ya.

– Öyle deme evlat. Bak sen bile amcanın verdiği parayı harcamaya korkuyorsun. Baban ortaya çıkar, bankadaki paraya el koyar. O zaman da bizim ağzımız açık kalır.

KAYIP ARANIYOR

Koca yaz geçti, onunla birlikte tatil de eridi gitti. Tekrar okula, ikinci sınıfa başladım. Aylar birer birer harcandı ve yılbaşına vardık.

Bir gün önce bir hademe beni müdürün odasına götürdü. Okulda beni ilgilendirecek bir sorun olmadığı için müdürün çağırması beni korkutmadı ama şaşalamıştım.

– Oğlum senin adın Aydın değil mi, dedi bana.

– Evet efendim.

– Soyadın?

– Sancar.

– Sen o ayağını Kore'de kaybetmiş olan Ali Çavuş'un oğlu değil misin?

– Hayır efendim, dedim.

– Ya kimin oğlusun?

– Vedat Sancar Bey'in oğluyum.

– Baban nerede şimdi?

– Bilmiyorum, iki yıldan fazla oldu İstanbul'a geleli. Buradaki evimiz yanmış. İlkokulu Bursa'da okudum. Orada amcam vardı. O vefat edince İstanbul'a geldim.

– Babanın işi ne idi?

– Beni amcama yolladığı zaman Dışişleri'nde ve yabancı memleketlerde çalışıyordu.

– Annenin adı nedir?

– Süveyda Hanımefendi, dedim.

Müdür Bey masasının üzerindeki bir kâğıdı inceledikten sonra,

– Bak oğlum, dedi. Baban Ankara'dan İçişleri Bakanlığı aracılığı ile seni arıyor.

Kıpkırmızı olmuştum. Ne yalan söyleyeyim babamdan çok annemin yüzü gözlerimin önüne gelmişti. Hatta gözlerim de yaşardı.

– Babam Ankara'da mı, dedim.

– Orasını bilemem, dedi Müdür Bey. İstanbul'a

yazmışlar. Bütün okulların taranmasını ve Aydın Sancar adındaki bir öğrencinin okullardan birinde bulunup bulunmadığının öğrenilmesini istemişler. Hatta babanın ve annenin adını da vermişler ki yanlışlık olmasın. Tamam mı?

– Tamam efendim.

– Adresin değişmedi ya?

– Hayır efendim. Süleymaniye'deki Şahin apartmanında Ali Çavuş'la birlikte oturuyorum.

– Neden babanı aramadın?

– Aramaz olur muyum efendim. Nüfus idareleri, karakollar, hatta emekli aylığı alması düşüncesiyle bankalar arandı. Fakat düşünüyorum da neden polise filan beni aratmamışlar.

– Orasını bilemem. Ama gazetelere de ilanlar vermişler. Belki de okula gitmediğini düşünmüşlerdir.

– Olabilir efendim. Ama ben her gün bir gazete alırım, kayıp ilanlarına da her gün bakardım.

– Oğlum gazete çok, hangisine ilan verildiği bilinmez. Ama İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğünce bize yazılan yazıda, gazete ilanları ile de bulunamamış olan Aydın Sancar'ın okulda olması ihtimaline karşı İstanbul'daki okulların tarandığını bildirmişler.

– Anlıyorum efendim, dedim.

– Çok anlayışlı ve zeki bir çocuksun, dedi müdür. Ben şimdi hemen ilgili yerlere yazacağım.

Onlar da İçişleri Bakanlığına bildirirler ve baban her nerede ise ona haber verilir.

– Sağ olunuz efendim.

– Haydi oğlum ders zili çaldı, sen sınıfına git. Yazıya tekrar karşılık gelir.

Müdüre teşekkür ederek sınıfa indim. Bende çalışacak, ders anlayacak kafa kalmamıştı. Ama çok şükür ki yılbaşı tatiline girmeden önce bütün derslerden iyi not almıştım.

Bir aralık Ali Usta'yı düşündüm. Babamın bulunmasına hem canı sıkılacak hem de sevinecekti.

Bankada ayrı bir hesapta dört milyon lira kadar para birikmişti. Bunlardan babama hiç söz etmeyecektim. Belki de okulun sonuna kadar kalırdım Süleymaniye'de.

Akşamı dar ettim. Kapıya koştum. Zilin sesine,

– Kim ooo, diye Ago Paşa karşılık verdi.

– Kim olacak, dedi Ali Usta. Aydın gelmiştir.

Kar yine yağıyordu. Başımda, omuzlarımda kar vardı. Ali Usta fırça ile beni kapının dışında temizledi.

– Çok mu soğuk, dedi. Yüzün kızarmış, nefes nefesesin.

– Koştum, dedim.

Salona girdim. Papağan oradaydı, selam verdim.

– Aleykümselam, dedi. Afiyet olsun.

– Bak şu pisboğaza, dedi Ali Çavuş. Biraz önce ceviz yedin. Daha kabını yeni sildim.

Çantamı bir tarafa bıraktım. Ali Çavuş:

– Sende bir hâl var, dedi.

– Var, dedim.

– Hayrola?

Müdürün beni çağırdığını ve bana söylediklerini anlattım. Ali Usta ara sıra tütün içerdi. Gitti, bir sigara alıp yaktı, heyecandan olmalıydı. İki nefes çektikten sonra,

– Öyle ya, dedi. Peki neredeymiş baban?

– Belli değil, dedim. İçişleri Bakanlığı aratmış beni.

– Şimdi ne olacak?

– Olacağı belli, dedim. Babama adresimi verecekler.

– Sonra da baban gelip seni alacak.

– Öyle olabilir.

– Eh, ben de kendime bir izbe yer arayayım. Sana bir şey söyleyeyim mi çocuk, şu bizim büyüklerimiz çok doğru söylemişler.

– Ne demişler, diye sordum.

– İğreti ata binen, çabuk iner demişler, dedi Ali Çavuş. İğreti dedikleri ariyet olacak. Yani ödünç alınmış demektir. Her ne ise o da o anlama gelir. Ben iki buçuk seneden fazla oluyor çok iyi yaşadım seninle.

– Böyle düşünme amca, dedim. Biz bundan sonra ayrılmayız.

– Sağ ol Aydın. Sen böyle düşünüyorsun ama herkes aynı fikirde olamaz. Eh, ne yapalım, alnıma yazılmışsa yine konudan komşudan eski ayakkabı, terlik, yırtık okul çantası filan alır onarır, biraz para kazanırım.

– Şimdiden keyfini bozma amca. Yalnız bana değil, bunca yıl Ago Paşa'ya da baktınız.

– Severek baktım Aydın. Bana senden önce o can yoldaşı oldu.

Kar durmadan yağıyordu. Bahçedeki çıplak dallar da kar tutmuş, kalınlaşmışlardı. Karşı apartmanların yüzlerine de kar sıvanıyor, bazı pencereleri örtüyordu.

Artık bizim için sıkıntılı bir bekleyiş başlamıştı. Yılbaşı böylece geldi geçti. Tekrar okullar açıldı. Bir iki gün bekleyerek müdüre çıktım.

– Ha, Aydın, dedi. Millî Eğitim Müdürlüğünden sordum. Daha yazıya cevap gelmemiş. Herhâlde Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişlerine yazacak, onlar da her neredeyse babana gönderecekler. Bilirsin bizim işler biraz ağır gider. Ben haber alır almaz sana iletirim. Sen kendine iyi bak.

Biz, bize düşeni yapmış, adres bildirmiştik. Ayların en kısası olan şubat da gelip geçti. Martın ilk günlerinde bizim oturduğumuz apartmanın giriş

katındaki dairemize bir mektup geldi. Benim adıma yazılmıştı. Üzerinde bir İngiliz pulu vardı. Zarfın arkasında babamın Londra'daki adresi yazılıydı. Ali Usta:

– Ne bekliyorsun Aydın, dedi. Açsana şu zırıltıyı.

Zarfı dikkatle kesip açtım. İçinden büyükelçiliğin başlık kâğıdına yazılmış olan mektup çıktı.

Okumaya başladım.

"Sevgili oğlum Aydın, senin haberini aldığımız zaman nasıl sevindiğimizi bilemezsin. Seni amcanın yanında sanıyordum. Son aylara kadar Sedat Bey'in adına para gönderiyor ve kısa da olsa bir mektup yazıyordum. Hiçbir mektuba karşılık alamadım. Ama senin sağlıklı olmandan teselli buluyordum. Amcan sağ iken iki satır olsun yazardı.

İki yıl önce beni merkeze çağırdılar. İngiltere'de bir konsolosluğa atanmışım. Bir aralık fırsat bulup Bursa'ya gittim. Amcanın çoktan vefat etmiş olduğunu, oğlundan öğrendim. Seni sordum. İstanbul'a gittiğini söyledi. Kalktım İstanbul'a gelip yalıya uğradım.

Annemle babam baş başa oturuyorlardı. Sen oraya gitmemiştin. Bunun nedenini hâlâ anlamış değilim.

Sevgili oğlum, Londra'ya dönünce annene senin yalıda olduğunu ve ilkokula devam et-

mekte olduğunu söyledim. Çünkü annenin seni anmadığı gün yoktu. Kayıp olduğunu söylersek deli olurdu. Bu mektubu sana gizlice yazıyorum.

Babasının öldüğünü ve senin Bursa'da olmadığını yazmayan yeğenime çok gücendim.

Daha önce gazetelere ilan gönderdim. Polisle arattım. Fakat benim kadar bu işin üstünde duran olmadı.

Bakanlıktan bakanlığa araştırmanın sonunda seni bulabildim. Bu mektubu annenden gizli yazıyorum. Rica ederim yalıya git ve babaannenle dedenin yanında otur. Onlar biraz birbirlerine düşkün yaşlı insanlardır. Sana bakacak hizmetçi de var. Oraya senin için banka aracılığı ile para da gönderiyorum.

Acele haberlerini bekler, gözlerinden öperim, benim seygili oğlum."

Ali Usta ağzı açık olarak, okuduğum mektubu can kulağı ile dinledi.

Sonra bana:

– Gözlerin aydın, dedi. Hemen yaz babana.

Papağan öteden,

– Sağ ol, dedi.

Ali Usta:

– Sana söylemedim moruk, dedi. Sen uyuklamana bak.

ANNEMİN GELİŞİ

Kalemi aldım, kendimi toparladım. Dersi falan gören kim? Çalıştığım masanın başına geçtim. Başladım yazmaya.

Babama amcamın hastalığını, ölümünü, İstanbul'a geldiğimi, Ali Usta ile buluşmamı, onunla birlikte kendisini nasıl aklımızın erdiği kadar aradığımızı ve amcamın emaneti olan parayla nasıl

"Anneciğim,

Beş altı yaşında ayrıldım sizlerden. Amcamın yanında büyüdüm ve onun okulunda okudum. İstanbul'a gelince evimizi yanmış buldum. Hatta arsada çimenler bitmişti. Orasının bir başkasına satılmış olduğunu öğrendim. Satın alan adama da sorduk. Bir avukat aracılığı ile almış. Şimdi orada başka bir apartman bulunuyor.

Avukat da yaşlı bir adammış ve ölmüş. Amcama ne zaman yalıyı sorsam: Bırak şu karga yuvasını veya hakkuran kafesini derdi. Bundan anlıyordum ki onda ana ve babasına karşı bir dargınlık vardı ve bana yalının yerini söylememişti.

Önce izbe bir odada yaşadım. Sonra Ali Çavuş yanımdaki çeki paraya çevirmemi söyledi. Sakat adam iyi düşünmüş. Bir kâğıt parçası olarak duracak olan o çekin belki zamanla karşılığı olmayacak veya ben kaybedecektim.

Parayı aldık, bankaya yatırdık. Sıkıntı çekmeden yaşamaya başladım. Ali Çavuş'un bir malul gazi aylığı vardı. Kendi başına pekâlâ geçiniyordu. Hatta ben kendisine bir süre konuk oldum.

Sonra üstümüzdeki daireyi tuttuk. Ago Paşa'yı da rutubetten kurtardık. Eşya aldık, işte böylece yaşadık.

Anneciğim, ben şimdi orta ikiye gidiyorum. Derslerim çok iyidir. Bir iki ay sonra orta sona geçeceğim."

Anneme daha aklıma ne geldiyse yazdım. Mektubu ertesi sabah Büyük Postane'ye kadar giderek uçak postası ile yolladım.

Artık konuşmalarımız hep bu konu üzerineydi. Ali Usta:

– Annen muhakkak gelir, diyordu. Ana bu, kalbi kolay dayanmaz. Ama yalıya gitsen de okulun ikinci sınıfını bitirmelisin. Bak hâlâ yalının nerede olduğunu öğrenemedik.

Aradan iki gün ancak geçmişti ki annemden bir telgraf aldık: "Pazar sabahı Süleymaniye'deki eve geliyorum. Kardeşini de getireceğim. Gözlerinden öperim. Süveyda." diye yazmıştı.

Ali Usta:

– Bak Aydın, dedi. Annen yorgun argın gelip seni alıp yalıya götüremez. Annen için bir oda hazırlayalım. Kardeşinle birlikte orada yatsın canı istediği kadar.

Adamcağız ertesi gün, kar kış demeden Kapalıçarşı'ya gitmiş. Bir sarı karyola, kendisinden somyalı bir şilte, hazır yorgan, yastık, yüz havlusu, terlik bir de elbise dolabı almış, getirmiş. Ayrıca karyolanın önüne koymak için seccade ve bir dolapla gece lambası da almış.

Adamcağızın boynuna sarıldım. Bildiği kadar yatağı hazırlamış. Bir kristal sürahi ile iki bardak almış, bunlar da komodinin üstünde.

– Dur, yavaş ol, beni devireceksin, diye bağırdı.

Ago Paşa içeriden,

– Ne oluyor, diye seslendi.

Ali Usta:

– Bir şey yok, dedi. Sen kestirmene bak.

Oda küçüktü. Ama gerekli olduğu kadar döşenmişti. Daha perşembe gününde bulunuyorduk. Annem pazar günü gelecekti.

– Ne yemek yapalım, dedi Ali Usta. Annen ne sever?

– Ne bileyim, dedim. Çok yemezdi bildiğim kadarıyla ama kızartma et sever herhâlde.

– Oldu, dedi Ali Usta. Şimdi kış, güzel bir tarhana çorbası pişiririm. Arkasından koyun eti kızartması, sonra üzümlü, fıstıklı pilav, arkasından iki katlı ve kaymaklı ekmek kadayıfı. Tamam mı?

– Ağzım sulandı, dedim. Ama bir şeyi unuttun.

– Neyi unuttum, dedi.

– Yemeği ayakta mı yiyecekler?

– Doğru ya, dedi Ali Usta. Yarın ilk işim, gidip iki sandalye daha almak olsun.

Bizde bir telaş, bir heyecan. Ali Usta ayrıca çiçekli tabaklarıyla yeni çatal, kaşık ve bıçak aldı. Büfenin içi daha çok bardak ve takımlarla süslendi.

Evin içini, banyoyu, lavaboyu tekrar tekrar temizledi ve durup durup bana sordu:

– Bir şey eksik kaldı mı? Sen de düşün.

Cumartesi okul yok. Bizim hazırlığımız o sabah başladı. Et alındı, tereyağı alındı, kahvaltılık, en iyisinden reçel, peynir alındı.

O akşam geç vakitlere kadar oturduk. Acaba annem saat kaçta gelecek? Sonra bu havada kolayca uçulur mu?

Teklifli bir misafir gelecekmiş gibi sabahleyin çok erken kalkıp kahvaltı ettik. Ago Paşa'yı da temizledik.

Artık pencerenin önünde beklemekten başka yapacak iş kalmamıştı.

Kar durmadan yağıyordu. Caddeden bir otomobil geçse yüreğimiz oynuyordu.

Öğleye yakın bir saatte, bir otomobil daha girdi caddeye, apartmanın kapısının önünde durdu.

– Geldiler, dedi Ali Usta.

Kapıya koştum:

– Anneciğim, diye bağırdım.

Annem:

– Oğlum, Aydın'ım, diyerek bana sarıldı.

Daha yüzünü ilk defa gördüğüm kardeşim altı yaşlarında, ince ve güzel bir kızdı.

Şoför bir valizi kapının yanına kadar getirerek çıktı gitti. Biz apar topar, sarmaş dolaş içeriye girdik.

Annem durmadan gözüne inen yaş tanelerini siliyordu. Ali Usta:

– Sefa geldiniz Hanımefendi, dedi.

– Sefa bulduk, dedi annem. Size çok teşekkür borçluyuz.

– Aman Hanımefendi, dedi. Sayenizde ben de güçlendim.

Ali Usta bizi yalnız bırakarak mutfağa gitti. Yiyecekleri hazırlamış, sofrayı kurmuş, tereyağında kızarttığı ekmekleri çorbaların yanında getirmişti.

Bizi buyur etti. Adamcağız kendisine bir tabak bile koymamıştı.

Ben darıldım:

– Amca Allah'ını seversen şimdiden su koyuverme.

Ali Usta kızardı, bozardı, sofraya oturdu. Annem:

– Elinize sağlık, dedi. İnanır mısınız ben Türk yemeklerine hasretim. Nereye gittiysek hep sebze haşlaması, birtakım yabancı yemekler. Dün akşamdan beri açız. Telaştan bir şey yiyemedik. Sokakta da içimiz almadı.

Ortaya kızarmış et de gelince annem büsbütün şaşırdı:

– Oralarda nerede böyle lezzetli yemekler, dedi. Adını bile bilmiyorlar. Sonra malum ya biz domuz etidir diye, yabancı memleketlerde et yemekten çekiniriz.

Etten sonra içli pilav geldi. Kara kara tatlı, ufacık üzümlerle bezenmiş bu pilava doyum olmazdı.

Arkasından gelsin ekmek kadayıfı.

Annem her yemeği hayret ve sevinçle karşıladı. Hatta suyu bile.

Yemekten sonra Ali Usta:

– Kahveniz nasıl olsun Hanımefendi, dedi.

– Ben kahve içmiyorum Ali Bey, dedi annem. Yalnız memleketimin suyuna da hasret kalmışım. Ya bira içiyorlar, ya şarap ya da viski.

Biz salona geçtik. Kardeşim pencereden karları seyrediyordu. Ali Usta işini bitirince salona geldi.

– Özür dilerim Hanımefendi, dedi. Bize pek merak oldu. Bu yalı Boğaz'ın neresinde?

– Beykoz'da, dedi annem. İskeleden biraz sonra ötede. Hemen hemen son yalı.

– Tamam, dedi Ali Usta. Biz Aydın'la geçen yaz bir vapur gezisi yaptık da Boğaz'ın iki yakasını hemen hemen gözlerimizle taradık.

Annem:

– Kayıkhaneli bir yalı, dedi. Üç katlı. Rıhtımdan hayli geride ahşap bir bina.

– Tamam, dedi Ali Usta. Biz o yalıda iki yaşlı insan gördük. Birinin arkasında palto, birinin de omzunda atkı vardı. Hatta Aydın'ın içine doğmuş olacak ki el salladı ama görmezlikten geldiler.

Annem:

– Ne bilsinler, dedi. Belki başka yalıya el sallandığını sanmışlardır.

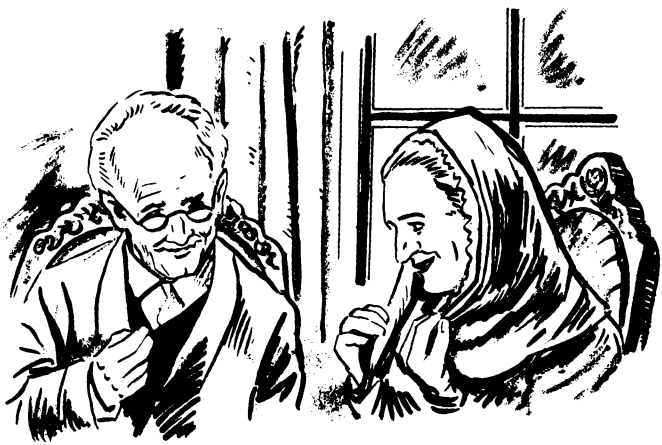
– Yalının belli bir adı var mı Hanımefendi?

– Hami Bey Yalısı diye bilirler, dedi annem.

– Biz oralarda o kadar harap bir yalı görmedik, dedi anneme Ali Usta.

– Sedat Bey'in dargınlığı vardı, dedi annem. Vedat Bey'le arasında on yaş vardır. Hami Bey'in Bursa'da çiftliği varmış. Kendisi vefat edince Nazım Paşa'ya kalmış. Paşa asker adammış, o sırada albaymış. Paşa olunca hükûmette çalışan işçiler kendisine rica etmişler. O topraklarda birer ev yapmak istemişler. Paşa da kendilerine müsaade etmiş. Sedat Bey işte bu yüzden kendisine darılmış. Ne ben kendisini görebildim ne de annesi ve babası görebildiler.

ÇİFTE KUMRULAR

Annem geldikten sora okula bile gitmek istememiştim. Fakat o sabah erkenden kahvaltı ederken Ali Usta:

– Aydın Bey, dedi. Allah birbirinize bağışlasın, çok heyecanlısınız ama okulu da ihmal etmemeniz gerekli. Nihayet altı saat ayrı kalacaksınız. Böylece sevginiz de tazelenir.

Annem yüzümü okşayıp,

– Güle güle git Aydın, dedi. Ben de biraz kendimi toplamaya çalışır, Vedat Bey'e bir yerden telefon ederim.

Böylece okula gittim. Kendimde bir mutluluk duyuyordum. Kardeşim de çok memnundu. O gün okul tatil olduktan sonra koşarak geldim. Annem telefonla konuşmuş. Sonra bir süre uyumuş. Ali Usta daha büyük bir özenle işleri yapmış. Annemin istediği yemekleri hazırlamış. Annem:

– Aydın, dedi. Cumartesi sabahı erkenden yalıya gidelim. O zamana kadar evde dinleniriz. Birsen'i alırız. Bakalım çifte kumrular ne âlemde.

Annem daha sonra,

– Oradaki duruma bakalım, dedi. Nazım Paşa ile Huriye Hanım yalnızlığa çok alışmışlardır. Pek kimseyi istemezler ama nihayet onların bakıma ihtiyaçları var. Bir hizmetçinin eline kalamazlar. Bu emniyetli bir yaşantı olamaz. Biz dolaşalım, bu durumu babana da yazarız. Sonra Ali Bey'i alır gideriz.

Ali Usta:

– Hanımefendi, dedi. Ben ailenize sıkıntı vermek istemem.

– Bu üçüncü sene, dedi annem. Aydın'la beraber yaşadınız. Ago Paşa ile tam altı sene. Onları bırakmak ister misiniz?

– Beni köşeye sıkıştırdınız hanımefendi, dedi Ali

Usta. Sizler ne karar verirseniz ben ona katılırım. Zaten kimsem yok.

İşte cuma akşamına kadar bu hava içinde yaşadık. Hava pek uygun olmadığı hâlde caddeye çıkarken Ali Usta ile Ago Paşa'ya:

– Allah'a ısmarladık, dedik.

Ago Paşa:

– Güle güle demez mi?

Ali Usta:

– Hanımefendi, dedi. İnan olsun bu ihtiyar kuş bile bile söylüyor.

Annem bir taksiye binerek Beykoz adresini verdikten sonra:

– Ago Paşa çok yerinde konuşuyor, dedi. Ama bu bildiğinden değil, Allah'a ısmarladık diyene güle güle denileceğini biliyor.

Birsen:

– Anneciğim, dedi. Bu papağan nasıl konuşuyor, onun dudakları yok ki.

Annem:

– Bunun nasıl olduğunu bilmem, dedi. Ama insanlar gırtlaklarındaki ses telleri ile konuşuyor. Bazı insanlar vantrologdurlar. Karınlarından konuşurlar, yani dudakları kıpırdamaz. Demek dudaksız konuşmak da mümkün.

Araba karlı havada ilerliyordu. Sokaklar hayli tenha olduğu için etrafı seyrederek gidiyorduk.

Köprüyü geçtik, Beylerbeyi'nden sahil yolu ile Beykoz'a gitmeye başladık. Ben beş yaşından beri görmediğim babamı sordum. Annem:

– İyi hamdolsun, dedi. Senin için son yıllarda çok üzüldü. Amcanın öldüğünü bilmeden önce rahattı. Zaten dolaşmadığımız yer kalmadı, o memleketten ötekine. Gittiğimiz yerlerdeki dilleri de az çok öğrendim. İtalyanca, Almanca, Fransızca, İngilizce. Ama evde hep Türkçe konuşurduk. Birsen ana dilini öğrensin diye.

– Önümüzdeki sene o da okula başlayacak değil mi, dedim.

– Tabii, dedi annem. Beykoz'da kalırsak, orada da okullar var. Vedat Bey memleketine çok bağlı, seni bu yüzden Bursa'ya yollamıştı.

Daha sonra annem:

– Ali bey çok güzel yemek pişiriyor, dedi. Yalıya alırız. Şayan Kalfa da aşçılıktan kurtulur. O da hayli yaşlanmıştır.

– Yalıda başka kim var, dedim.

– Dışarı işlerine bakmak için baban bir adam tutmuş, dedi annem. Biraz bahçeye bakar, bir şey lazım olursa alır getirir, çoğu zamanını ya uykuda ya da kahvede geçirirmiş.

Sıra ile Anadolu yakasındaki köyleri geçtik. Sahil yoluna girdik. Yalıların arkasından giderken annem:

– Şoför Efendi, dedi. Solda durunuz.

Araba durdu, annem parayı verdi. Ben Birsen'in elinden tuttum. Açık duran bahçe kapısından girerken yalının kapısından bir adam seslendi.

– Ne istiyorsunuz?

Annem:

– Durmuş sen misin, dedi.

– Benim, dedi adam. Ne olacak?

– Ben paşanın geliniyim, dedi. Bunlar da torunları.

– Öyleyse buyurun bakalım.

Şayan Kalfa adındaki yaşlı kadın karşımıza çıktı. Ama o hemen annemi tanımıştı:

– Hoş geldiniz küçük hanımefendi, dedi.

Dedemle babaannem salonda oturuyorlarmış. Orada iki soba birden yanıyormuş. İkinci ve üçüncü katlar çok daha soğuk oluyormuş.

Kalfa gelişimizi önden giderek haber verdi. Annemin arkasından gittik. Pencerenin önündeki koltukta oturan iki ihtiyar, anneme yakından bakarak,

– Hoş geldin gelin kızım, dediler.

Annem onların ellerini öptü, kalfanın getirdiği arkalıklı bir koltuğa oturup,

– Vedat Bey'in çok selamı var, dedi. Ellerinizden öpüyor.

Huriye Hanım:

– Ağzına sağlık kızım, dedi. Neden gelmedi kendisi?

– Yakında emekli olacak, dedi annem. Elçi bey Türkiye'ye geldiği için elçiliği boş bırakmadı.

– Sen nasıl geldin kızım, dedi kadın. Tek başına korkmadın mı?

– Uçağa atladık geldik, dedi annem.

– Bu çocuk da kimin nesi, dedi Huriye Nine.

Annem:

– Ellerinizi öpmek için sıra bekliyorlar, dedi. Torunlarınız. Bu kızımız Birsen, onu daha evvelinden görmüştünüz. Bu da oğlumuz Aydın.

Biz iki ihtiyarın da ellerini öptük. İkisinin de gözleri iyi görmüyor, bizi kendilerine çekerek yüzümüze yakından bakıyorlardı. Nazım Paşa:

– Bu Sedat'ın oğlu olmasın, dedi.

– Hayır efendim, dedi annem. Vedat Bey'in oğlu.

– Yalıda doğmuştu değil mi?

– Evet efendim.

– Sedat'ı gördüğünüz var mı?

– Hayır efendim, herhâlde öğretmenlikle meşgul.

– Hayırsız evlat. Onun da bir oğlu vardı ama daha bize göstermedi. Şimdi siz, Süleymaniye'deki konağa mı geldiniz.

– Evet, oralardayız, dedi annem.

– İyi ısınıyor mu bari?

– Çok iyi ısınıyor efendim.

– Biz ıhlamur içiyoruz, size de versin kalfa.

– Acelemiz yok efendim.

Fakat Şayan Kalfa ısıttığı ıhlamurdan bize de birer çay bardağı ile verdi. Onlar da karşılıklı birer bardak içtiler. Bir sessizlik oldu, bir baktık ki ikisi de uyumuş. Annem işaret etti. Sessizce yerlerimizden kalktık, ayaklarımızın ucuna basarak salondan çıktık. Dışarıda büyük yemek odasında Şayan Kalfa sofra hazırlıyordu. Adam iki kucak odunla gelmiş, oradaki sobayı yakıyordu. Kalfa üşümemek için kat kat giyinmişti. Ayağında aba terlikler vardı. İkide bir sırtındaki atkıyı düzeltiyordu.

– Gelin Hanım, dedi. Çocuklar üşümesinler. Ne kadar odun atılsa da bu yalı kolay ısınmıyor. Bu kat böyle ama yukarılar daha soğuk. Boğaz'dan esen karayel soluğu bu yalıda alıyor.

Annem:

– Çifte kumrulların sağlıkları iyi, değil mi?

– Gelin Hanım, dedi Kalfa. Hani muhabbet kuşları vardır ya bütün günleri gaga gagaya vurmakla geçer. Allah selamet versin bu iki yaşlı insan da öyle. Birisi "Yahu?" diye sesleniyor. Öteki "Hu." diye cevap veriyor. Sonra gene "Buradasın değil mi?" diyor birisi. Öteki "Sen de burada mısın?" diyor. Sonra gelsin gene uyku.

Annem:

– Şayan Kalfa, dedi. Vedat Bey çok üzülüyor. Onları buradan çıkartıp karşıda bir apartmana yerleştiremedi. Buradan ayrılmak istemiyorlar. İnşallah bu yaz sen de rahat edersin. Karşıda bir erkek aşçı var. Aydın'la beraber oturuyorlar. Ben oradayım. Aydın'ın okulu biter bitmez buraya geleceğiz. Belki Vedat Bey de emekliye ayrılır, gelir. O da çok yoruldu. Zaten emeklilik yaşı da geldi. Bilmem bırakırlar mı? Geze geze dört beş dil öğrendik.

Yemek hazırlandı. Oda da hayli ısındı. Kalfa gidip çifte kumruları yemeğe çağırdı. İçeriden seslerini duyduk.

– Zahmet olmazsa buraya getiriver, dediler. İçeceğimiz bir çorba değil mi?

Kalfa:

– İçeriye buyurun, dedi. Biraz yürümüş olursunuz. Dizlerinizin tutukluğu açılır. Hem çocuklarınız geldi ya.

Huriye Nine:

– Çocuklar mı, dedi. Hangi çocuklar?

– Gelin hanımla, oğlu ve kızı.

– Niye bize görünmediler.

– Gelip ellerinizi öptüler efendim.

Nazım Paşa sordu:

– Yahu kim gelmiş?

Huriye Hanım:

– Vedat'ın eşi ile oğlu ve kızı, dedi.

– Öyle mi? Ben ayağıma bir şeyler giyeyim bari.

– Ayol onlar gelmişler yanımıza.

İşte iki ihtiyarın durumu böyleydi. Onların sandalyeleri minderli ve yumuşak arkalıklıydı. Önlerine konan çorba kâselerinin içine soktukları kaşık titriyordu. İkisinin de başlarında sallantı vardı.

Biz de çorba içtik, patatesli etle pilav ve ayrıca komposto yedik. Bizi seçebilmek için uzanıp uzanıp bakan Huriye Hanım anneme sordu:

– Süveyda, gece yatısına mı geldiniz?

– Sizi yoklamaya geldik hanımanne, dedi annem.

– Konakta mı oturuyorsunuz?

Süleymaniye'deki evin yandığını bilmiyorlardı. Annem:

– Evet efendim, dedi.

– İnşallah yazın buraya gelirsiniz, dedi Huriye Hanım. Çocuklar deniz havası alır. Gelmişken kalın derdim ama yalı çok soğuk oluyor. Eskisi gibi her katta ikişer üçer soba yanmıyor. Ne de olsa yalı ihtiyarladı bizim gibi. Bazen fırtına kopuyor, kayıkhaneye gelen dalgaların gürültüsünden uyuyamıyoruz.

Huriye Nine seksenlik, Nazım Paşa dede doksanlıktı. Yemekten kalkıp yerlerine giderken sesleniyorlardı birbirlerine,

– Yahu atkını düşürme arkandan, soğuk alırsın.

– Hu, sen de kapının eşiğine dikkat et, ayağını çarpma.

Akşamüstü Durmuş bize bir taksi getirdi. Geldiğimiz gibi üçümüz bindik.

Şoföre,

– Çarşı'ya, Süleymaniye'ye, dedik.

Ali Usta karşılıklı karyolalarda yattığımız odaya çekilmiş, biz kapının ziline dokunduk. İçeriden Ago Paşa:

– Kim o, diye seslendi.

Ali Usta bizi görünce şaşırdı.

Annem:

– Ali Bey, dedi. Yalı çok soğuktu. Hakikaten Hakkuran Kafesi. İnşallah okul kapanınca hep birden gideriz.

Akşam yemeğine bir şey yokmuş. Ali Usta:

– Aydın Bey, dedi. Kapıcı söyledi, çarşıda iyi balık varmış, adam bir yere kadar gitti. Zahmet olmazsa sen git, lüfer veya palamut al.

Akşam yemeğinde çok lezzetli ve yağlı olan lüfer ızgaralarını yedik. Birsen bayıldı. Annem:

– Oralarda da balık var, dedi. Ama nedense ben burada bulduğum lezzeti yabancı memleketin balıklarında bulamadım.

O gece annem babama bir mektup yazdı. Ben de bu mektuba birer ikişer satır ilave ettim. Kardeşim annemden biraz okuyup yazmayı öğren-

mişti. Mektuba Ago Paşa'dan da selam yazmayı unutmadım.

Şimdi bu büyük apartman dairesinde daha kalabalık olmuştuk. Ali Usta'nın bile yüzü gülüyordu.

Ben okuldayken anneme köyünü, nişanlısını, Kore'de ayağını nasıl kaybettiğini ve köye gelince nelerle karşılaştığını anlatmış. Sonunda da:

– Ne yapsın kız, demiş. Ana yok, baba yok. Benimkiler de ölmüşler, komşular onu baş göz etmişler. Ben gözüne görünmedim. Uzun süre Kore'de hastanede kalmıştım. Kızı, beni bekler bulup da onu ne ile geçindirecektim. Kimseye görünmeden döndüm geriye. İstanbul'a geldim. Bu semte yerleştim. Kapı bekçiliği yaparken eskicilik de yaptım. Ama iyi olmuş da gelmişim. Aydın Bey, bu Ago Paşa, sonra sizleri tanıdım.

Bir yıl olduğu için Ali Usta annemle birlikte gidip bankadaki parayı alıp annemin üzerine yatırdı. Annem bunun için:

– Ne gereği vardı, dedi. Ha sizde olmuş ha bende.

Ali Usta:

– Allah devlete millete zeval vermesin, dedi. Bir ayağımı Kore'de bıraktım ama bana bir malul gazi aylığı bağladılar. Bir kuru başım var. Yine talihli bir insanmışım ki sizlerle tanıştım.

– Yalıda da rahat edersiniz, dedi annem. Çok

geniş bir mutfağı var. Sonra istediğiniz kadar oda. Buradaki eşyayı oraya götürürüz. On beş odalı yalının içinde kaybolur. Mutfağı beğeneceksiniz, öyle geniş ki içinde at koştur. Yalının yeri koy demektir. İsterseniz balık da tutarsınız. Vedat Bey emekli olunca yukarı katlardaki koltuk, kanepe ve perde gibi eşyayı değiştiririz. Hepsi çatlamış ve yol yol akmış. İnsan bir perdeyi düzeltmeye kalksa elinde kalıyor.

– İnşallah Hanımefendi, dedi Ali Usta.

Kahvaltıdaydık. Ago Paşa:

– Afiyet olsun, diye seslendi.

– Buyurun, dedi Ali Usta.

Sonra kalktı, yarım cevizi papağana uzattı.

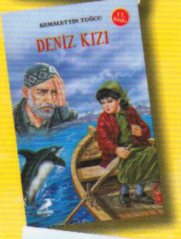
Papağan bir eli ile tüneğine tutunup öteki elindeki cevizi yemeğe başladı.

Kardeşim Birsen kahkahalarla gülüyordu.

KEMALETTİN TUĞCU, 1922 yılında İstanbul'da doğdu. 1996 yılında vefat etti. Küçük yaşlarda yazmaya başladı. Sevgi ve merhamet gibi insani duyguları içeren kitaplar kaleme aldı. 400'e yakın eser veren Tuğcu, kitaplarında çocukların ve yaşlı insanların hüzünlerini, ümitlerini ve heyecanlarını işledi. Bu çalışmalarıyla Türkiye'nin çocuklar tarafından en çok okunan yazarı oldu. Yayınevimiz de sizler için 20 kitaptan oluşan bir Kemalettin Tuğcu dizisi hazırladı.

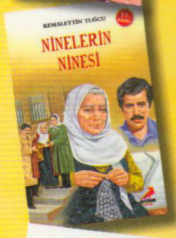

KEMALETTİN TUĞCU'DAN SEÇMELER

1. Ana Hakkı
2. Ceylanlı Bahçe
3. Çifte Kumrular
4. Çingene Kızı
5. Çocuk Hırsızları
6. Dede ile Torun
7. Deniz Kızı
8. Eski Bir Masal
9. Gece Kuşları
10. Gülçin Abla
11. Hırdavatçı Dede
12. İçler Acısı
13. Kolsuz Bebek
14. Mercan Kolye
15. Mine'nin Arkadaşı
16. Ninelerin Ninesi
17. Sakat Çocuk
18. Son Çocuk
19. Şehir Çocuğu
20. Uğurlu Çocuk

9 789755 011523
erdemyayinlari.com
erdem ÇOCUK
çocuk değirmeni
minik ada
umo